Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0519U000345

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-05-2019

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Харченко Наталія Валентинівна
2. Kharchenko Nataliia V.

Кваліфікація: к. пед. н., 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 19.00.07

Назва наукової спеціальності: Педагогічна та вікова психологія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 14-05-2019

Спеціальність за освітою: 053 Психологія

Місце роботи здобувача: ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, Переяслав-Хмельницький р-н., Київська обл., 08401, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 27.053.04

Повне найменування юридичної особи: ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, Переяслав-Хмельницький р-н., Київська обл., 08401, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, Переяслав-Хмельницький р-н., Київська обл., 08401, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 15.31, 15.81.21

Тема дисертації:

1. Психологія розвитку аудіювання у дітей дошкільного віку

2. Psychology of the Development of Listening Comprehension in Children of Preschool Age

Реферат/анотація:

1. У дисертації представлено цілісну концепцію дослідження феномена аудіювання та його психолінгвістичного розвитку в дітей дошкільного віку. З позиції діяльнісної психолінгвістики та з опорою на основні постулати психолінгвістичної теорії аудіативна діяльність дітей дошкільного віку розглядається як психолінгвістичний феномен; вона має ієрархічну (вертикальну) й фазну (горизонтальну) будову, містить мотиваційний, цілеутворювальний і внутрішньопрограмувальний компоненти. Доведено, що в розвитку аудіювання у дітей дошкільного віку вагому роль відіграє їхнє внутрішнє мовлення, яке стрімко розвивається в цьому віці й виконує функцію трансформації сприйнятих об'єктивних мовних значень у внутрішні смислові структури (ситуативні значення). На підстав здійсненого психологічного дослідження розроблено модель

цілеспрямованого формування у дітей дошкільного віку аудіативної діяльності й актуалізації її механізмів; описано передумови й умови, схарактеризовано психолінгводидактичні принципи онтогенезу аудіативної діяльності у дітей дошкільного віку; розкрито суть категорій «психотехнологія» та «психотехніки» розвитку аудіативної діяльності у дітей дошкільного віку; презентовано авторську програму «Аудіювання рідною (українською) мовою: діагностико-розвивальна програма». Теоретично доведена й емпірично підтверджена необхідність розвитку аудіативної діяльності й актуалізації її механізмів у дітей дошкільного віку в зоні найближчого аудіативно-діяльнісного розвитку й нерозривно пов'язаних з аудіюванням когнітивних процесів, психостанів і властивостей дітей засобами розроблених психолінгвотехнологій трьох різновидів: 1) формування первинних вербальних перцептивно-когнітивних операцій; 2) формування вербальних перцептивно-когнітивних дій; 3) формування аудіативної діяльності як динамічної сукупності усвідомлюваних аудіативних дій. Ключові слова: аудіювання, формування аудіативних операцій і дій, генезис аудіативної діяльності, внутрішнє мовлення, об'єктивні мовні значення, смисл, діти дошкільного віку.

2. The dissertation presents the integral concept of studying the phenomenon of listening and its psycholinguistic development in preschool-age children. From the standpoint of active psycholinguistics and based on the basic postulates of psycholinguistic theory, the audio activity of the preschool children is considered as a psycholinguistic phenomenon, which has a hierarchical structure and phase construction, contains motivational, goal-forming and intro programming components. According to the results of empirical stage of the study, the state of the development of auditory operations in preschool children in the zone of their actual audio-active development, in particular, the specific age characteristics and individual differences in the development of listening in preschool children have been identified. The unevenness in the development of audio operations and the individual levels of audio activity formation in preschoolers are stated: 1) high – the level of possession by audio operations, which is important for the implementation of purposeful audio activity; 2) sufficient – proper, normal, optimal for the implementation of audio activity; it is promising for the further development of listening and can be improved to the highest level; 3) average – inappropriate, insufficient for the implementation of audio activity, but possible under the certain didactic conditions for the implementation of audio acts; 4) low – unsatisfactory, problematic for implementation of audio activity level; this is a temporary level, which, under the certain didactic conditions, acts as a stage of the initial audio active development. It is noted that to each group of children, distinguished by the levels of audio operations development in them, correspond special psychological, psycholinguistic and personal characteristics. Based on the revealed levels of audio operations development, a model of the purposeful formation of audio activity and its mechanisms in preschool children has been worked out; the preconditions and conditions are described, the psycholinguistic and pedagogical principles of the ontogenesis of audio activity in preschool children are characterized; the essence of the categories "psychotechnology" and "psychotechniques" of the development of audio activity in preschool children is revealed; the author's diagnostic and developmental program "Audition in the native (in Ukrainian) language: diagnostic-developmental program" was presented. It has been proved that in preschool children's development of listening the important role plays an internal speech of a child, which is rapidly developing at this age and begins to fulfill the function of transformation of the perceived objective language values into internal semantic structures. The theoretically proved and empirically confirmed necessity of the development of audio activity and its mechanisms in children of a preschool age in the area of their closest audio-activity development and the inseparably linked with it cognitive processes, psychostates and properties of children by means of the developed psychotechnologies of three varieties: 1) psychotechnologies of the primary audio (verbal perceptive-cognitive) operations development; 2) psychotechnologies for the development of audio (verbal perceptive-cognitive) actions; 3) psychotechnologies of the development of audio activity as a dynamic set of the perceived audio actions. The positive dynamics of the influence of psychotechnologies on the formation of primary verbal perceptive-cognitive operations in preschool-age children has been experimentally confirmed. They provide: a) comprehension of the objective linguistic meanings in perception of speech structures in forms of psychocorrection, developmental training of speech; b) mastering and possessing by the operations of involuntary, unintentional understanding of the objective language values; c) influence on the mechanisms that "trigger" the

operationalization of the objective language values (mechanisms of unconscious speech automation and unconscious setting). On the basis of an accomplished psychological study, the author proposed the interpretation of the phenomenon “development of audio activity in preschool children”, which is defined as an evolutionary verbal speech-thinking process of the progressive acquisition by a child of qualitative changes in auditions associated with the emergence in children’s listening of the characteristics of purposefulness, the arbitrariness of the verbal perception, the stability of the motives of sense formation, the curtailment of the objective language meanings into semantic structures (situational values) in the internal speech, intents and awareness of the course of this sensory and semantic and notional process. Key words: listening comprehension, the formation of audio operations and actions, the genesis of audio activity, internal speech, objective language values, sense, children of preschool age.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калмикова Лариса Олександрівна
2. Kalmykova Larysa O.

Кваліфікація: д. психол. н., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калмикова Лариса Олександрівна

2. Kalmykova Larysa O.

Кваліфікація: д. психол. н., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Богуш Алла Михайлівна

2. Bohush Alla M.

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Михальчук Наталія Олександрівна

2. Myhalchuk Nataliia O.

Кваліфікація: д. психол. н., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Приходько Юлія Олексіївна

2. Pryhodko Yuliia O.

Кваліфікація: д. психол. н., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради — Калмикова Лариса Олександрівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні — Побірченко Неоніла Антонівна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності — Юрченко Т.А.